

เทศน์อบรมฆราวาส

ณ ศาลาสวนแสงธรรม กรุงเทพฯ

เมื่อค่ำวันที่ ๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ความฝืนธรรมนั้นแหละคือกิเลส

พระกรรมฐานที่ท่านอยู่ในป่า ตะเกียงท่านเหมือนดอกบัวตูม ตะเกียงโปะเล็ก ๆ ท่านจุดไว้คนเดียว อย่างพ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านอยู่ที่หนองผือก็จุดอันเดียว พระนี้แน่นอน อยู่แถวใกล้เคียงสองสามกิโลมีอยู่ทั่วไป ตอนค่ำถ้าเป็นวันประชุมท่านจะมา ท่านมา ตอนค่ำ พอขนาดนี้แหละเริ่มแล้ว เริ่มรวมแล้วพระขนาดนี้ มีแต่พระกรรมฐานล้วน ๆ เทศน์ก็มีพ่อแม่ครูจารย์มั่นองค์เดียวเท่านั้น นอกนั้นฟังหมดเลย เวลาท่านเทศน์นี้พระแน่นนะ คือมาจากที่ต่าง ๆ สามกิโล สี่กิโลก็มี พอเย็น ๆ ห้าโมงเย็นท่านมาละ

พอเริ่มหนึ่งทุ่มคือเริ่มมีดึกก็เข้าร่วมที่กุฏิท่าน กุฏิท่านแน่นเพราะพระมาก ถ้าเป็นวันอุโบสถก็เอาที่ศาลา วันอุโบสถวันหนึ่งเป็นวันท่านเทศน์ว่าการสอนพระ พอปาฏิโมกข์จบลงเรียบร้อยแล้วก็ให้อวาทสอนพระ พระมาจากที่ต่าง ๆ มารวมกันที่นั่น เสร็จจากปาฏิโมกข์แล้วเทศน์สอนพระเรียบร้อยแล้วก็เป็นเวลาบ่ายสามโมง ต่างองค์ก็กลับไปกุฏิ ไปปิดกวาดวัดท่าน

เวลาอยู่กับท่านนั้นมรรคผลนิพพานเหมือนอยู่ชั่วเอี่ยมนะ สด ๆ ร้อน ๆ มันดูตมมันตม ฟังเทศน์ท่านก็เหมือนกัน เทศน์ท่านก็เหมือนว่าเย็นมรรคผลนิพพานให้เราจับจับผิดจับถูกอยู่อย่างนั้นละ จิตใจก็ดูตม ฟังเทศน์ท่านแล้วมันอึดอยู่ในหัวใจ เราไปถึงที่แรกท่านเทศน์ถึงสี่ชั่วโมง เทศน์ไม่หยุด เทศน์เรื่อย ๆ เสียงดังขึ้นเรื่อยละ เพราะท่านเทศน์สอนพระจะมีตั้งแต่สมาธิปัญญา ส่วนศีลต่างองค์ต่างรักษามาเรียบร้อยแล้ว เทศน์ตั้งแต่เรื่องสมาธิ สมณะ วิปัสสนาไปเรื่อย ๆ ทะลุถึงนิพพาน ฟังแล้วจุใจ ๆ

ท่านเทศน์สี่ชั่วโมง ท่านเทศน์จบลงแล้วยังไม่ยอมให้จบนะ คือจิตใจมันดูตมมันตมอยู่ภายในนั้นละ เทศน์ถึงสี่ชั่วโมง ครั้นต่อมาก็สามชั่วโมง สุดท้ายลงมาสองชั่วโมง หยุด ตั้งแต่นั้นมาท่านก็ไม่เทศน์อีก ท่านเทศน์มรรคผลนิพพานนี้สด ๆ ร้อน ๆ นะ จับผิดจับถูก ลักษณะเป็นอย่างนั้น คือท่านถอดออกมาจากหัวใจที่ทรงไว้แล้วซึ่งมรรคผลนิพพานเต็มสัดเต็มส่วน ท่านไม่มีอะไรบกพร่อง ท่านทรงนิพพานทั้งเป็นไว้แล้ว

ถ้าพูดสมัยครั้งพุทธกาลท่านพูดกันก็คือพระอรหันต์นั่นเอง หลวงปู่มั่นเป็นพระอรหันต์ในสมัยปัจจุบัน เป็นอาจารย์เอกในการแนะนำสั่งสอนทางด้านวิปัสสนาธุระ คล่องตัวเต็มที่ เพราะถอดออกมาจากใจของท่าน การภาวนานี้ความรู้ความเห็นความเป็นของใจเราแต่ละท่านละองค์ไม่เหมือนกัน มีความเหลื่อมล้ำต่ำสูงต่างกัน การเทศน์ว่าการท่านก็ค่อยไต่เต้าขึ้นไป เหมือนกับเครื่องบินเหินฟ้า ค่อยเหินขึ้นไป ๆ เรื่อย ๆ

เทศน์ธรรมะสูงเท่าไรเสียงท่านยิ่งเร่งเข้าเรื่อย ๆ เทศน์ธรรมะสูงเท่าไรเสียงนี้ยิ่งเร่งนะ ทุกสิ่งทุกอย่างเข้มข้นไปตาม ๆ กันหมดเวลาท่านเทศน์ธรรมะชั้นสูง

ถ้าเทศน์ธรรมดาอย่างสมาธินี้ไม่ค่อยเท่าไรนัก พอก้าวเข้าสู่วิปัสสนาพิจารณา แยกธาตุแยกขันธ์ ทั้งส่วนหยาบ ส่วนกลาง ส่วนละเอียด โดยลำดับลำดับจนทะลุถึงที่สุด วิมุตติพระนิพพานนี้ฟังแล้วนี้มันลืมหืมตัวนะ ไม่รู้สึกเลยว่าร่างกายนี้เจ็บปวดแสบร้อน ตรงไหนในขณะที่ฟังเทศน์ท่าน ท่านเทศน์ถึงสี่ชั่วโมงยังไม่รู้สึกตัว คือจิตใจไม่ได้อยู่กับ ร่างกาย อยู่กับตัวเองคือความรู้ ความรู้ของผู้ฟังก็ต่างกัน ผู้ที่จิตยังไม่สงบเวลาฟังเทศน์ ไปครั้งนั้นครั้งนี้ก็ค่อยสงบเข้าไป ๆ ต่อไปก็สงบได้ด้วยการฟังเทศน์

ผู้ที่จิตละเอียดเข้าไปฟังเทศน์ก็ผ่านไป ๆ จนกระทั่งถึงผู้พิจารณาทางด้านปัญญา พอถึงชั้นธรรมะชั้นสูงเทศน์ของท่านนี้จะไหลไปเลยทีเดียว ผู้ฟังยิ่งเพลิน การฟังเวลา จิตยังไม่สงบเวลาฟังเทศน์ท่านไปจิตก็ค่อยสงบตัวลง ๆ จนสงบแนวเลย ที่นี้ธรรมะก็ แหว ๆ อยู่ข้างบน ใจลงไปช่วยตัวเองได้แล้ว สงบแนวอยู่นั้น ธรรมะก็อยู่ผิวเผินนอก ๆ ที่นี้ถ้าเป็นทางวิปัสสนาท่านพิจารณาแยกธาตุแยกขันธ์ แยกส่วนต่าง ๆ จิตมันจะขยับ ตามนะ เวลาท่านเทศน์สอนทางด้านสมาธิคือความสงบใจนี้ การเทศนาของท่านจะเป็น การกล่อมใจให้สงบเรื่อย ๆ ลงไป

ที่นี้พอก้าวเข้าสู่วิปัสสนา ขยับตามท่าน ท่านขยับไปไหนมันขยับตาม ๆ จิตจะไม่อยู่ชั้นวิปัสสนา จะขยับตามท่านเทศนาว่าการเรื่อย ๆ แล้วเพลิน ลืมเนื้อลืมหืมตัวใน ขณะที่ฟัง ที่นี้เราฟังวันนี้จิตของเราเขยิบขึ้นมานี้ พอฟังวันหลังต่อไปค่อยขยับขึ้นไปเรื่อย ๆ นี่ละที่ท่านว่าพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมบรรดาผู้ฟังทั้งหลายได้สำเร็จมรรคผล นิพพานจำนวนมาก ๆ ก็เพราะค่อยขยับขึ้นไป ฟังคราวนี้ขยับขึ้นไป ฟังคราวหน้าขยับ ขึ้นไป ต่อหลายต่อ หลายครั้งหลายหนก็พ้นไปได้เลย นั้น

นี่ละการฟังเทศน์ว่าได้สำเร็จมรรคผลนิพพานแต่ก่อนเราก็เห็นในตำรา จะว่า เชื่อไม่เชื่อจิตมันก็หนา มันธรรมดา ๆ นะ แต่พอไปฟังเทศน์หลวงปู่มนนี่เข้าแล้วเชื่อ ทันทีเลย คือสด ๆ ร้อน ๆ สด ๆ ร้อน ๆ เช่นเราพิจารณาในธรรมวรรคใดตอนใดที่กำลัง ดิตข้อยอยู่ตรงนั้น ท่านเทศน์ไปตรงนั้นทะลุไปเลย ขยับตามท่านไปได้ ๆ หลายครั้ง หลายหนก็พ้นไปได้ นี่ละที่ว่าท่านเทศน์ในครั้งพุทธกาลผู้ฟังได้สำเร็จมรรคผลนิพพาน ก็เป็นอย่างนี้เอง

เรามาเชื่อเอาตอนไปฟังเทศน์หลวงปู่มนนี่ละ คือขยับไปตามเรื่อย ครั้งนี้ครั้งนั้น สูงขึ้น ๆ ผ่านไปเรื่อย ๆ อย่างนั้นละ ต่อไปมันก็สำเร็จจนถึงที่สุดได้ การฟังเทศน์จาก ท่านผู้ทรงมรรคทรงผลท่านไม่มีอึดมีอนั้นนะ คำว่าเห็นจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ไม่มี สำหรับพ่อแม่ครูจารย์มันนี่ไม่มี มีแต่ต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนี้ เด็ดขาด ๆ ลง

ไปเรื่อย ๆ คือธรรมะท่านเผ็ดร้อนเทศน์ด้วยความมั่นใจ แน่ใจ จึงต้องมีคำว่าต้องเป็น อย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนี้

ที่ว่าเห็นจะนี้ไม่เคยได้ยินธรรมเทศนาของพ่อแม่ครูจารย์มั่น ไม่เคยได้ยินคำว่า เห็นจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ไม่มี มีแต่ต้องอย่างนั้น ต้องเรื่อย ๆ เด็ดขาด ๆ ลงไปโดย ลำดับลำดับ เราฟังเรายังไม่ลืมนะ เราเองเป็นผู้เป็น ถ้าคนอื่นเป็นก็ยิ่งจะสงสัย ดีไม่ดี อาจไม่เชื่อก็ได้ เวลาฟังเทศน์ท่านฟังเทศน์หลายครั้งหลายหนฟังอยู่เป็นประจำ พอถึง ขึ้นมันจะเป็น ฟังเทศน์ท่านไป ๆ จิตดับหมดเลย ดับอยู่สามวัน นู่นนะฟังซิ

เสี่ยงอะไรมันก็มีของมัน แต่ส่วนใหญ่ส่วนลึก ๆ ที่เป็นอยู่ในจิตนี้มันดับหมด ไม่มีอะไรเข้าไปเกี่ยวข้องเลย ดับ วิว ๆ แว ๆ อะไรที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องหมดโดยสิ้นเชิง เป็นอยู่ถึงสามวัน เราก็กได้แปลกและอัศจรรย์ตัวเอง อ้อ ที่ว่าจิตท่านได้เป็นอย่างนั้น ๆ เราเชื่อ เพียงเราเป็นอย่างนี้ก็เชื่อแล้ว คือมันดับเอาเฉย ๆ จะว่าไม่ได้ยินก็ได้ยิน ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาเพียงนิดหน่อย ๆ ส่วนใหญ่ของจิตมันดับ ดับสัญญาอารมณ์อะไร ทั้งหมด ดับหมดเลย เหลือแต่ความรู้ล้วน ๆ ที่สง่างามอยู่ตลอดทั้งกลางวันกลางคืน

นี่ละเรียกว่าจิตดับในขณะที่ฟังเทศน์ด้วยการปฏิบัติตามท่านอยู่ตลอดมา ดับถึง สามวันเรา ถึงขนาดนั้นละ แล้วก็ค่อยคลี่คลายออกมา จากนั้นมาก็ไม่เคยเป็นอีก ที่ดับ ถึงสามวันดังที่เป็นนั้นไม่เคยเป็นอีกเลย แต่เราก็ไม่เสียดาย เป็นทางผ่าน ๆ ผ่านไป ตรงไหนควรรู้ตรงไหนมันก็รู้ ถ้าไม่ควรรู้อะไรมันก็ไม่รู้ของมัน นี่ละการภาวนา ความรู้ ละเอียดลออเกิดขึ้นจากการได้ยินได้ฟังจากท่านมากทีเดียว ครั้นต่อไปก็เลยกลายเป็น เรื่องธรรมเกิด พวกเรามีแต่กิเลสเกิด ตา หู จมูก ลิ้น กาย สัมผัสสัมพันธ์กับสิ่งใดมีแต่ กิเลสเกิด กิเลสออกทำงานเสียทั้งนั้น แล้วก็ป็นภัยต่อตัวของเราเอง

ส่วนจิตของท่านที่ชำระตลอดเวลาสว่างไสว สง่างามขึ้นไป ผ่องใสขึ้นไป ละเอียดลออขึ้นไปเท่าไรที่นี้ธรรมเกิดละที่นี้ละ ธรรมค่อยเกิดขึ้น ๆ จนกระทั่งถึงขั้น สติปัญญาอัตโนมัติ คือจิตนี้มันหมุนไปทางความเพียรโดยอัตโนมัติ ที่เราไม่ต้องได้ บังคับบัญชาเรื่องความพากความเพียร หากเป็นความหมุนของจิตระหว่างจิตกับกิเลส ระหว่างธรรมกับกิเลสรบกันขาดสะบั้นกันไปภายในจิตใจ รู้เป็นลำดับลำดับ ถ้าถึงขั้นนี้ แล้วเพลิน

นักปฏิบัติดีไม่ดีเรียกว่านอนไม่หลับ สำหรับเรานี้เคยเป็นแล้ว นอนไม่หลับ ตลอดรุ่งเลย คือจิตทำงานตลอด เราจะพาพักผ่อนไม่ยอมพัก จิตมันหมุนอยู่ระหว่าง กิเลสกับธรรมพัดกันอยู่ภายในหัวใจ ธาตุขันธ์ว่าจะพักผ่อนนอนหลับบ้างมันไม่ยอม หลับ เพราะจิตทำงานอยู่ไม่หลับ สุดท้ายก็สว่างเลย ตลอดสว่างไม่หลับเลย แล้ว กลางวันมันยังหมุนของมันอีกตัว ๆ ต้องได้ระงับด้วยวิธีการคือคำบริกรรม คำบริกรรม

นี่เอามาใช้เวลาจำเป็นที่จิตมันหมุนตลอดเวลา มันไม่ยอมพัก หมุนรุนแรงเป็นลำดับ แล้วคล่องตัวโดยลำดับ อันนั้นมิกำลังมากเราจะหักห้ามไม่ให้มันหมุน ไม่ให้มันคิดไม่ได้นะ ต้องได้นำพุทโธมา

นี่เราเคยเป็นแล้ว ขอพี่น้องลูกหลานจำเอาไว้ หากจิตมันก้าวเข้าสู่ทางวิปัสสนา สติปัญญาอัตโนมัติแล้วเราจะให้พักผ่อนไม่ให้มันทำงานอย่างนั้น ต้องพักผ่อนด้วยคำบริกรรม ใครถนัดคำบริกรรมคำใดก็ตามเช่นพุทโธ หรือธัมโม หรือสังโฆ หรือมรณัส สติตามแต่จริตนิสัยที่เราชอบมาตั้งเดิมที่เราภาวนาอยู่ เอาอันนั้นเข้ามาบังคับให้จิตจับติดอยู่กับคำบริกรรมคำนั้น เช่นพุทโธก็ให้ติดอยู่กับพุทโธ ไม่ให้ออก ทางด้านสติปัญญาที่มันหมุนตัวเป็นเกลียวห้ามไม่ให้ออก

ให้อยู่กับคำว่าพุทโธๆ คำเดียวๆ เท่านั้น สติจับติดๆ ไม่ยอมให้ออก แล้วจิตนี้ก็สงบลงด้วยอำนาจของพุทโธ ที่มันหมุนตัวๆ เหล่านั้นก็หยุดไปหมดเลย เพราะอำนาจแห่งพุทโธนี้ เรียกว่าทอดสมอด้วยพุทโธ อยู่ จิตสงบแน่วลงไปที่นี่เหมือนถอดเสื้อ ถอดหนาม มีความสะดวกสบาย เบาทั้งกายทั้งใจ เบาไปหมด เพราะเวลาเราพิจารณาทางด้านสติปัญญามากๆ นั้นจิตใจของเราทำงาน มันจะหมุนอยู่ในหัวอกนี้ แล้วจะเหนียวในหัวอกของเรา เหน็ดเหนียวเมื่อล้าไปตามร่างกายส่วนต่างๆ แต่จิตมันไม่ยอมหยุด มันหมุนของมันตลอด นี่ให้ยับยั้งด้วยพุทโธ

ถ้ามันเป็นขนาดนั้นแล้วเราจะให้พักให้หยุด ให้นำพุทโธเข้ามาบริกรรม เอาคำบริกรรมพุทโธเท่านั้น เวลานั้นเราไม่ต้องการมรรคผลนิพพานอันใด เราต้องการจะให้จิตพักหยุดสงบจากงานทั้งหลายคือสติปัญญาทำงาน แล้วให้พุทโธๆ ติดแนบเข้าไปๆ จิตก็สงบแน่วลงไป ที่นี้อยู่ละ อยู่นิ่งเลย นั้นละตอนจิตนิ่งคือจิตสงบ จิตสงบนั้นแลคือพักงาน เมื่อพักงานสติปัญญาไม่ทำงานจิตใจก็มีความสะดวกสบาย เบากายเบาใจเหมือนถอดเสื้อ ถอดหนาม

แต่ต้องบังคับนะ อยู่อย่างนั้นเราจะปล่อยไม่ได้ ปล่อยมันจะออกทางด้านสติปัญญาเพราะมันรุนแรงอยู่แล้ว ให้พักเสียก่อน เข้าสู่สมาธิด้วยคำบริกรรม มีพุทโธเป็นต้น พอจิตใจของเรามีความสงบเย็นสบาย จิตใจโล่งสบายแล้วควรแก่การพิจารณาทางด้านปัญญาแล้วค่อยออก พอเราเริ่มเท่านั้นมันจะติดผิงออกเลยทางด้านปัญญานั้นละเมื่อจิตมันพอตัว มันมีกำลังพอสมควร เช่นเราได้พักผ่อนนอนหลับ จิตได้เข้าสู่สมาธิแล้วเรียกว่าจิตได้พักตัว พอจิตพักตัวก็มีกำลังขึ้นมา จากนั้นก็ควรแก่หน้าที่การงานทั้งหลายต่อไป เช่นทางวิปัสสนานั้นคืองานของจิต

พอปล่อยออกจากสมาธินี้มันจะหมุนไปทางด้านสติปัญญา เวลามันหมุนจริงๆ นี่มันเหน็ดเหนียวเมื่อล้า หัวอกนี้เหนียวหมด เหนียวในหัวอก สังขารร่างกายอ่อนไป

หมด แต่จิตไม่ยอมหยุด เดินจงกรมจนก้าวขาไม่ออก จนจะไปไม่ได้แล้วค่อยหยุด ถ้าจะให้มันหยุดโดยลำพังมันไม่ยอมหยุด เพราะภายในมันทำงานกันอยู่ นี่ละจิตทำงานภายใน นี่จิตจะก้าวแล้วนะ จะก้าวเพื่อความพ้นทุกข์ จะหมุนไปข้างหน้าเรื่อย ๆ ที่นี้ต้องพัก ทำอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ

เมื่อเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าแล้วก็เข้าพักสมาธิคือความสงบใจก่อน พอได้กำลังวังชาจากการพักทางสมาธิแล้วก็ออกทางด้านปัญญา ทำอย่างนี้เรียกว่าส่ำเสมอ ไม่ผัดโผนโจนทะยานเกินไป ถ้าว่าปัญญาก็ไม่เร่งรีบ ไม่ผัดโผนจนเกินไป มีเวลาพัก จิตสบาย พอสบายแล้วออกทางด้านปัญญา พอออกมาเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าแล้วเข้าพักเหมือนเดิม อย่างนี้เรียกว่าราบรื่นในการบำเพ็ญ

ผู้ปฏิบัติธรรมเราแนะนำเอาไว้ สำหรับผู้ปฏิบัติธรรมจะถึงขั้นนี้มี เมื่อถึงขั้นนี้แล้วไม่มีใครแนะนำสั่งสอนเอาไว้ก็จะไม่มีที่ยึดที่เกาะ ก็จะติดจะตันเป็นความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้ามากทีเดียว เมื่อมีการพักการหยุดอย่างนี้ ความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าก็พอประมาณ เพราะมีการพักผ่อนหย่อนตัวด้วยการนอนหลับบ้าง ด้วยจิตเข้าสู่สมาธิบ้าง อย่างนี้ดี สบาย

วันนี้เทศน์เรื่องภาวนาให้ท่านทั้งหลายผู้สนใจภาวนาฟังบ้าง พอได้เป็นคติเครื่องเตือนใจต่อไป การภาวนาต้องมีพัก ถึงขั้นมันหมุนหมุนจริงๆ สติปัญญาจะไม่ยอมอยู่เลย มันเพลिनในการฆ่ากิเลส สติปัญญากับกิเลสพดกันนี้เพลินลืมนื้อลืมตัว เดินจงกรมนี้จนก้าวขาไม่ออก มันถึงจะหยุด ที่จะให้มันคิดอยากอยู่เฉยๆ ไม่มี การภาวนาถึงธรรมขั้นนี้แล้วไม่มีการอยากพักอยู่เฉยๆ ไม่มี มีแต่ว่าก้าวขาไม่ออก เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าก้าวขาไม่ออก โอ้ เหนื่อยมากแล้วพักเสียก่อน เท่านั้น ที่จะให้มันอยากอยู่เฉยๆ ไม่มี

นี่ละการเดินจงกรมมันจึงลืมนื้อลืมคีน ไม่ว่ากลางวันกลางคืนถ้าลงได้ก้าวเข้าสู่ทางจงกรมแล้วจนก้าวขาไม่ออกมันถึงจะหยุด นี่คือเพลินในความเพียร การทำภาวนาความเพียรประเภทนี้ได้ปรากฏขึ้นมาแล้วจะเป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้นจึงต้องให้มีการพักผ่อน ในเวลาพักให้พักเสีย มันจะหมุนตัวไปขนาดไหนหมุนไปมันก็เดือดร้อนตัวเอง เพราะผัดโผนโจนทะยานเกินไป ต้องหักเข้ามาพัก เราจะเห็นแต่ได้การได้งานด้วยการทำงาน การพักเฉยๆ ไม่ได้งานตายได้นะ การงานก็ได้แต่คนเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าทุกวันไม่มีเวลาพักตายได้คนเรา

อันนี้การพิจารณาทางด้านสติปัญญาภาวนามยปัญญานี้ก็เป็นอย่างนั้น เมื่อมันถึงขั้นมันเพลินทางด้านสติปัญญาแล้วมันจะไม่หยุด ต้องได้หักเข้ามาอย่างว่า หักเข้ามาหาพุทโธ หาคำบริกรรมคำใดที่ยังเอาไว้มิให้ออก บังคับให้อยู่ที่นั่นเสียก่อน มันจะ

ติดจะดันไปไหนไม่ยอมให้ออก ติดดันก็ติดดันด้วยสติปัญญานั้นแหละ ไม่ให้ออก ให้อยู่ จิตก็สงบแนวลงไป นั่นละที่นี้จิตได้พักตัวเอง พักในเวลาจิตสงบเป็นสมาธิ หนึ่ง พักในเวลาจิตพักสงบด้วยการบริกรรมภาวนาแล้วหลับลงไปได้กำลัง หนึ่ง มีสองอย่าง

คือจิตเมื่อสงบลงไป มันก็อยากหลับ แล้วหลับได้คนเราในขณะนั้น และรวมสงบได้ในขณะนั้น ถ้าไม่หลับก็รวมสงบ นี่ละเป็นเวลาพักจิตใจของนักภาวนาที่ก้าวออกสู่สติปัญญาแล้วเป็นอย่างนั้น ทำอย่างนั้นไปเรื่อย ๆ ต่อไปเรื่องของสติปัญญามันจะแก้ล้าล้าสามารถเป็นลำดับลำดับ คล่องตัว ความรวดเร็วรวดเร็วมากทีเดียว กิเลสตัณหาเกิดขึ้นมาประเภทใดนี่ขาดสะบั้น ๆ ไปเลย ไม่ได้เหมือนแต่ก่อนที่เราลุ่มลุ่มคลุกคลานฝึกหัดไม่ได้หน้าได้หลัง อันนั้นมีแต่กิเลสทุบเอาตีเอา พอถึงขั้นสติปัญญาทุบกิเลสแล้วโผล่หน้ามาไม่ได้ละ พอโผล่หน้ามาทางนี้ขาดสะบั้น ๆ จากนั้นก็สติปัญญาอัตโนมัตินี้เชื่อมโยงกันกับมหาสติมหาปัญญา ยิ่งแก้ล้าล้าสามารถ่องไว กิเลสก็พอโผล่พยับพร้อม ๆ มองไม่ทัน สติปัญญาขั้นนี้มากกิเลส นี่ให้จำ

นี่ถอดออกมาจากภาคปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติจะรู้ได้เห็นอย่างนี้แน่นอน ไม่เป็นอย่างอื่นถ้าไม่ทอดอวยความเพียร ถึงขั้นที่จะรู้รู้อย่างนี้ ธรรมะของพระพุทธเจ้าจึงสด ๆ ร้อน ๆ ไม่ได้ว่ากาลนั้นสมัยนี้ ธรรมะนี้เป็นสวากขาตธรรมตรัสไว้ชอบเรียบร้อยแล้ว เรานำมาปฏิบัติให้ถูกกาลเวลาที่เหมาะสมแล้ว จะเป็นอรรถเป็นธรรมเป็นผลเป็นประโยชน์แก่เราตลอดไป ถ้าเราไม่รู้จักประมาณ เอาเครื่องมือมาใช้ก็ผิด ๆ พลาด ๆ เพราะเจ้าของไม่ฉลาด ก็ทำให้เสียการเสียงานไปได้ และไม่ได้ผล

อันนี้นาสติปัญญาออกมาใช้ ใช้แบบผิด ๆ พลาด ๆ มันก็เสียการเสียงานไปได้ และไม่ได้ผลเหมือนกัน จึงต้องได้ใช้ความพิจารณา แล้วก็ได้อธิบายวิธีการให้ทราบทั่วถึงกัน จิตใจนี้เวลาฝึกไม่ว่าจิตผู้หญิงผู้ชายไม่มีเพศนะ พอถึงขั้นมีกำลังแล้วมันจะมีด้วยกัน ถึงขั้นที่มีกำลังสามารถอย่างไรก็ไม่อยู่ โลกอันนี้จะไม่อยู่ มี..จิต เมื่อถึงขั้นนี้แล้วมันไม่ถอยเรื่องความเพียร ไม่รู้จักหลับจักนอน กลางวันกลางคืนไม่รู้ มีแต่หมุ่นเป็นธรรมจักร นี่คือจิตจะออกโดยถ่ายเดียว

เพราะฉะนั้นเราจึงต้องใช้ความเหมาะสม กับกาลเวลาที่จะทำงานและพักผ่อน สมาธิและนอนหลับให้มีอยู่กับตัวเป็นกาลเป็นเวลา ไม่ใช่เห็นว่าทำงานได้ผลแล้วทำไปตลอดตายได้ละ เพราะไม่รู้จักประมาณ ต้องมีการยับยั้งพักผ่อน นี่การภาวนา ในครั้งพุทธกาลกับครั้งนี้ธรรมไม่มีวัย ไม่มีเผ่าแก่ชราคร่ำคร่า เป็นธรรมล้วน ๆ เป็นกิเลสล้วน ๆ อยู่ภายในใจ กิเลสก็ไม่มีคำว่าวัย คำว่าแก่ชรา พาทำให้เป็นกิเลสเมื่อไรเป็นตลอด ๆ อกาลิโก ๆ ไปตลอด ถ้าบำเพ็ญให้เป็นอรรถเป็นธรรมเข้าสู่ใจก็เป็นอกาลิโก แสดงผลขึ้นมาเรื่อย ๆ

ผู้ปฏิบัติจึงขอให้พากันพิจารณา ธรรมเหล่านี้จะไม่มีใครแสดงนะ นอกจากพูดให้ชัดเจนตามเสียงอรรถเสียงธรรม ไม่ได้ประมาณท่านผู้ใด ถ้าไม่ใช้นักภวานาจะไม่รู้ไม่เห็น เรียนตำรับตำราเรียนมาเท่าไรๆ ก็คัมภีร์ จบพระไตรปิฎกมันก็กลายเป็นนอนแทะกระดาษไปเสีย เพราะเรียนเฉยๆ ไม่สนใจจะปฏิบัติตาม เมื่อทั้งเรียนทั้งปฏิบัติตามแล้วผลจะได้ไปโดยลำดับลำดับที่ท่านเรียกว่าปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

ปริยัติได้แก่การศึกษาเล่าเรียน เมื่อเล่าเรียนได้แล้วปฏิบัติคือการเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา นี่เรียกว่าภาคปฏิบัติ ผลเกิดขึ้นเป็นความสงบเย็นใจแก่ตนมากน้อยเพียงไรนั้นเป็นปฏิเวธ คือผลของงานปรากฏขึ้นเรื่อยๆ ปรากฏขึ้นเด่นชัดขึ้นๆ เรียกว่าปฏิเวธ รู้แจ้งขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งวาระสุดท้าย สนฺทิฎฐิโก ปฏิเวธเข้าถึงขั้น สนฺทิฎฐิโก รู้แจ้งแทงทะลุภายในจิตใจ ระหว่างวิภูวนของจิตที่กิเลสพาใจหมุนเวียนให้เกิดแก่เจ็บตายนี้ขาดสะบั้นจากกัน

วิภูวนธรรมเกิดขึ้นภายในใจเป็นคนละฝั่งแล้ว ฝั่งนี้เป็นฝั่งวิภูวนของกิเลสพาสัตว์หมุนให้ตายกองกันไม่หยุดไม่ถอยไม่มีกาลสถานที่เวลา อีกฝั่งนี้คือฝั่งแห่งความหลุดพ้นได้แก่พระนิพพานประจักษ์ใจ ขาดสะบั้นจากกัน ระหว่างฝั่งของวิภูวนกับฝั่งวิภูวนจักรวิภูวนธรรม แยกกันอย่างนี้ เพราะฉะนั้นจึงรู้ได้ชัดเจนในเวลาจิตหลุดพ้นจากกิเลสมันเป็นคนละฝั่ง พอขาดจากกันแล้วกิเลสจะไม่เข้าต่อได้เลย มีตั้งแต่ธรรมที่บริสุทธิ์ล้วนๆ เป็นฝั่งของตนคือนิพพาน นั้นละท่านจึงรู้ได้ชัดว่าพรหมจรรย์ได้อยู่จบแล้ว คือจบตรงนั้นเอง พอกิเลสขาดสะบั้นลงไปแล้วงานก็หมด ที่จะถอดถอนกิเลสตัวได้อีกไม่มีเลย จนกระทั่งนิพพาน

เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้า-พระอรหันต์ท่านถึงไม่ได้ประกอบความเพียรเพื่อฆ่ากิเลสตัวได้อีกต่อไป นับตั้งแต่กิเลสตัวสุดท้ายที่อวิชชาปุจฉา เป็นสำคัญได้ขาดสะบั้นลงจากใจ ท่านหมดงาน วุสิต พุรหมจรรย์ ประกาศก้องขึ้นภายในใจว่าการประพาสพรหมจรรย์ที่เป็นความหนักมากในไตรโลกธาตุนี้ได้สิ้นสุดลงไปแล้ว งานอื่นที่จะทำให้ยิ่งกว่างานการฆ่ากิเลสไม่มี เสร็จสิ้นเพียงเท่านี้ ตั้งแต่นั้นแล้วก็ได้ฆ่ากิเลสตัวได้อีก พระอรหันต์ จนกระทั่งวันนิพพานก็นิพพานไปเลย กลายเป็นนิพพานเที่ยงไป ไม่มีที่จะได้มาซ้ำๆ ซากๆ เพราะกิเลสตัดขาดตามยุแหย่ก่อวณ ก็มันตายหมดแล้วจะเอาอะไรมาก่อวณ กิเลสสิ้นซากภายในใจเป็นอย่างนั้น

ธรรมเหล่านี้เป็นธรรมของศาสดาที่สอนไว้ ธรรมของคนมีกิเลสมันจะไม่ยอมเชื่ออะ เชื่ออรรถเชื่อธรรม เชื่อบาปเชื่อบุญคุณโทษต่างๆ นรกสวรรค์มันจะไม่เชื่อ มันจะเชื่อแต่ความหูหนวกตาบอดของตัวเอง ท่านบอกว่าบาปมีมันก็ปิดทึบเสียว่าบาปไม่มี บุญไม่มี ส่วนที่มีคืออะไร คือความอยากความทะเยอทะยาน ไม่รู้จักเป็นจักตาย เอาหัว

ชนเข้าไปเลยๆ สัตว์โลกจึงชอบทำตั้งแต่บาปหาบตั้งแต่กรรมคือความชั่วช้าลามกเข้าสู่หัวใจ ตายแล้วแบกกรรมชั่วช้าลามกกลงสู่รอกอเวจี ไม่มีวันฟื้นขึ้นมาได้เลย ก็เพราะความเชื่อตัวเองยิ่งกว่าเชื่อศาสดาองค์เอกที่สอนโลกได้ทั้งสามโลก

นี่ละต่างกันอย่างไร เพราะฉะนั้นให้พากันเชื่อ ความฝืนธรรมนั้นแหละคือกิเลส ให้จำข้อนี้ให้ดี การจะปฏิบัติคุณงามความดีมันไม่ยากทำ นั่นคือกิเลสฝืนธรรม ให้ฝืนมัน ถ้าให้เป็นไปตามกิเลสทำดีไม่ได้มันมนุษย์เรา แต่ทำชั่วเอาจนจมได้ด้วยกันทั้งนั้น ส่วนที่จะทำดีนี้ถ้าไม่ฝืนกิเลสจะทำดีไม่ได้ ต้องฝืน เช่นการทำบุญให้ทาน เอา มันไม่ยากให้ให้ ศาสดาองค์เอกเกิดเป็นศาสดาขึ้นมาเพราะการให้ทาน ไม่ได้เป็นมาเพราะความตระหนี่ถี่เหนียวนี่นะ ความตระหนี่ถี่เหนียวมาเป็นศาสดาสอนโลกให้พ้นจากทุกข์ไม่มีเลย มีแต่ความเสียสละ

การทำบุญให้ทานได้มากได้น้อยเต็มกำลังความสามารถ จนกระทั่งถึงเต็มภูมิแล้วเป็นศาสดาขึ้นมา มีทานเป็นแม่บทแม่บาท มีทานเป็นพ่อเป็นแม่เท่านั้น นอกนั้นไม่มี เอาลงไป มีน้อยให้น้อย มีมากให้มาก อย่าให้กิเลสเข้าไปยื้อแย่งแข่งดีเอาไปกินเสียทั้งหมด พุงนั้นเต็ม แต่จิตใจแห้งผากจากศีลจากธรรมตายแล้วไม่มีประโยชน์อะไรคนๆ นั้น ก็ซมตั้งแต่พุงของตัวเองที่บรรจุอาหารเข้าไปด้วยความอยากความทะเยอทะยาน กินไม่อิ่มไม่พอนี้เท่านั้น ตายลงไปแล้วอันนี้ก็เฝ้าพะไม่เห็นเป็นประโยชน์อะไร

ส่วนบุญส่วนกุศลที่ควรจะได้ภายในจิตใจไม่บำเพ็ญ จิตใจก็แห้งผาก ไปก็ได้รับกองทุกข์อีก เพราะไม่มีบุญกุศลบรรจุใจ มีตั้งแต่ธาตุขันธ์ตายแล้วก็เฝ้าพะไม่เกิดประโยชน์อะไร ถ้ามีบุญมีกุศลติดจิตติดใจแล้วตายแล้วบุญกุศลนี้แหละเป็นที่ฝากเป็นฝากตายได้คนเรา นี่ละศาสดาองค์เอกท่านสอนไว้อย่างนี้ โอ้พวกกิเลสตัณหา มันความตระหนี่ถี่เหนียวมันแทรกเข้ามาๆ ถ้าจะสละทำบุญให้ทานมากน้อยกลัวจะไม่ได้กิน กลัวจะไม่ได้ใช้ได้สอย มีแต่กลัวๆ กิเลสเอาไปกินๆ จนหมดเนื้อหมดตัวจนกระทั่งวันตายไม่ได้คิด

ให้พากันคิดให้ดี เราไม่เชื่อศาสดาเราจะเชื่อใคร เชื่อเราก็มีแต่คนมีกิเลสก็เป็นแบบเดียวกัน เห็นแก่ตัวด้วยกัน จะทำความดีงามอะไรมันเห็นแก่ตัวไม่ยากทำ หัวใจคนมีกิเลสมันต้องขัดต้องแย้งต่อธรรมอย่างนี้ตลอดมา แล้วจะเป็นตลอดไปด้วย นี่เราขัดแย้งกับกิเลสพดลงไป เอา มันไม่ยากทำ-ทำ ความดีงามไม่ว่าประเภทใดเราทำ นี่เรียกว่าฝืนกิเลส ฝืนกิเลสก็ได้ธรรมขึ้นมาครองใจ ตายไปแล้วธรรมนั้นแหละที่จะช่วยกิเลสไม่ได้มาช่วยนะ มันมีแต่กีดแต่ขวางเอาไว้เท่านั้น ให้พากันจดจำกันไว้ให้ดี

การปฏิบัติธรรม..เราได้เกิดมาพบพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาของศาสดาองค์เอกที่เลิศเลอสุดยอดแล้ว ให้ได้นำศาสนานี้เข้ามากราบไหว้บูชา พุทธ โอัมโม สังโฆ ให้เป็น

ขวัญใจอยู่เสมอ ไปไหนอย่าปล่อยอย่าวาง การที่จะทำเป็นกิริยาของชาวพุทธ เอา จะทำบุญให้ทาน เรามีอย่างน้อยทำตามกำลังของเรา รักษาศีลก็ให้รักษา รักษาศีลก็คือ รักษาตัวของเรา รักษาจิตใจ..ใจนี้มันคึกมันคะนอง มันโหดร้ายทารุณ เอน้ำดับไฟคือ ธรรมภาวนาดับลงไปให้ใจได้รับความร่มเย็นก็สบายคนเรา

ถ้าไม่มีเหล่านี้ติดจิตจิตใจเรอย่าหวัง หวังโลกไหนก็หวังเถอะ มันไม่ได้ขึ้นอยู่กับความหวัง ขึ้นอยู่กับการกระทำดีทำชั่ว การทำชั่วไม่หวังชั่วก็เป็นชั่ว การทำดีถึงไม่หวังก็เป็นความดีเต็มหัวใจ สุดท้ายก็หลุดพ้นได้เพราะอำนาจแห่งความอุตสาหะ พยายามของเรา ให้พากันตั้งอกตั้งใจทำ วันนี้ก็พูดเพียงเท่านี้ เพราะเหน็ดเหนื่อย ไปที่ วัดอาจารย์เจ๊ยะก็ไปเทศน์ที่นั่นแทบเป็นแทบตายมาแล้ว มานี้ว่าจะไม่ได้เทศน์ ก็ได้เทศน์อีกแล้ว ที่นี้เทศน์ไปเทศน์มาก็เหนื่อยลงๆ สุดท้ายก็จะยุติเท่านั้น ขอความสวัสดีจงมีแก่บรรดาพี่น้องทั้งหลายทั่วกันเทอญ

รับชมและรับฟังพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่

www.luangta.com หรือ www.luangta.or.th

และสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน *FM 103.25 MHz*

และเครือข่ายทั่วประเทศ